

"Війна, будь-яка війна — це ненависть, виправдовуючий її не може назватись християнином".

Інтерв'ю з отцем Миколем

Светловським, настоятелем

Свято-Троїцької парафії Американської православної церкви у місті Квебек.

В.: О. Миколай, Ви говорите трьома мовами, Ви живете у місті Квебек, як це сталося? Звідки Ви?

О. М.С.: Мої батьки познайомились і одружились у Франції. Ось де народились мої два старші брати і я, в 1950-му році.

Батько служив протодияконом при соборі Олександра Невського в Парижі. Його батько, мій дід, також був священником. Він народився в Росії, де провів свою юність, де навчався і розпочав своє служіння. Однак після більшовицької революції дід мусив емігрувати з Росії, щоб продовжити службу.

Дідусь по материнській лінії був солдатом, випускником Петербурзької військової академії. Він брав участь у Першій світовій війні, де був тяжко поранений, втратив руку. Дід покинув Росію з рухом Білої гвардії, частина якого була зосереджена в Софії, в Болгарії. Там він деякий час жив, і там народилася моя мама. Незабаром після її народження сім'я переїхала до Парижа, в Францію.

В.: Як ви опинились у Квебеці, в Канаді?

О. М.С.: Наша сім'я була сім'єю іммігрантів у Франції, але ми не були громадянами цієї країни - ні наші батьки, ні ми, діти, що народилися в Парижі. У нас не було повних прав, ми жили без

країни. Звичайно, ніхто не збирався повертатися до Радянського Союзу, а отримати французьке громадянство було вкрай важко. Що робити? Батьки вирішили переїжджати через океан.

У 1952 році ми приїхали в Канаду, Квебек. Тут ми отримали громадянство і повні права. Батько почав тут виготовляти церковний одяг. Замовлення надходили з усієї Північної Америки, від Метрополії (раніше Американської православної церкви), центр якої знаходився **в Нью-Йорку**. Сім'я знову переїхала. Так у 8 років я опинився у Нью-Йорку. Це місто, де я провів своє дитинство і юність.

Досягнувши повноліття, тобто **у віці 21 року, я повернувся до Канади.** Це був 1971 рік. Сполучені Штати вже декілька років воювали у В'єтнамі, і я не хотів мати нічого спільного з цим.

Мушу сказати, що ми ніколи не розривали зв'язки з Квебеком, приїздили сюди по шість разів на рік. До того ж тут залишився жити мій дядько та його родина. **Ми оселилися у Монреалі.**

Батьку там дуже подобалось, він любив служити у соборі Петра і Павла. Відтоді я завжди жив у Канаді. Я вважаю себе канадцем, і дуже люблю цю країну.

В.: Якщо Ви вважаєте себе канадцем, то чи означає це, що ви відмовились від свого культурного коріння?

О. М.С.: Я багато думаю про те, як моє походження, мої російські корені стосуються мого самопочуття, як канадця. Я виріс, відчуваючи себе північноамериканцем, канадцем. У мене краще розуміння західної, американської культури. А Росія — частина світу для мене.

Мені подобається, що у **Канаді неприємлемий націоналізм, тому що вона збирає людей різних національностей**, і ми всі живемо в мирі і дружбі. Немає питання про мою кров, про моїх предків, це ніким не засуджується і не стигматизується, ніхто не орієнтується на це.

У глибинному міжпоколінному зв'язку, самому по собі, немає нічого поганого, навіть навпаки. Але в той же час, це і є причиною проблем у всьому світі, де люди вбивають один одного через етнічні негаразди. Але тут, в Канаді, ми як діти, ми всі рівні, принаймні на даний момент.

Звичайно, не потрібно забувати, що Канада зробила з індіанцями. Ми їх знищували, пригнічували, щоб отримати владу над цією територією. Для нас це неймовірна ганьба. Люди все ще страждають від цього, це травма для Канади. **Ми забрали їхню концепцію життя, їхні цінності і навіть їх ідентичність, намагаючись перетворити індіанців на білих.** Багато в чому ми відібрали їх коріння, і це погано.

Але зараз картина змінюється, і ми усвідомили свою відповідальність перед корінними народами Північної Америки. І всі зараз мирно живуть у культурному розмаїтті цієї країни. **Тут, у Канаді, можна зберігати пам'ять про своє походження**, бо це частина вашої ідентичності, це питання поваги. У цьому сенсі я більше люблю Канаду, ніж Америку, тому що коли ви приїдете до Америки - ви станете американцями, тобто ви повинні забути своє коріння, ви американці.

Я ніколи не любив Америку, тому що Америка завжди говорить про свободу, якої не існує. Вони примушують вас до пропаганди. Коли я жив у Сполучених Штатах, мене і мою сім'ю називали «брудними російськими комуністами», хоча комуністів у моїй родині, звичайно, не було. Але вдома ми розмовляли російською, ходили до православної церкви...

В.: Чи була це російська православна церква?

О. М.С.: Ні. Я трохи поясню історію нашої церкви.

Ще до революції святий Герман Аляскінський переїхав до Америки, хрестив людей. Православ'я почало поширюватися в Північній Америці, аж до Каліфорнії. Поступово центр перемістився до Нью-Йорка, оскільки був головним шлюзом для іммігрантів, в тому числі православних християн. Церква тоді носила назву митрополії, оскільки там була митрополія. До революції 1917 року всі інші православні церкви в Америці, в тому числі ліванські, грецькі та інші підпорядковувалися цьому митрополиту.

Раніше вважалося, що найбільшу вагу мала Російська Церква. Однак після революції 1917 року, з приходом комуністів, все змінилося. Спочатку Американська митрополія дистанціювалася від Російської православної церкви. По-друге, всі інші національні православні церкви вийшли з підпорядкування митрополита. З того часу єдиного об'єднувального центру не було, і існує багато церков з власними національними характеристиками — грецька, румунська тощо.

Православна Церква в Америці стала незалежною, вона не пов'язана ні організаційно, ні фінансово з церквами в інших країнах, це Православна Церква Канади і США. Я живий свідок цього відокремлення нашої церкви, процесу, який відбувався фактично перед моїми очима. Це обговорювалося вдома, в моїй родині. Ми часто ходили до каплиці біля резиденції митрополита. Благочинним Митрополії був професор богослов'я отець Олександр Шмеман, завдяки йому церква здобула незалежність.

Американська церква отримала автокефалію в 1970 році. Відтоді служба велася англійською мовою, спочатку на старослов'янській не служили. Багато людей пішло, але це був необхідний крок для Православної Церкви в Америці.

В.: Сьогодні, я вважаю, що ця незалежність Американської Церкви дуже важлива для віруючих, у тому числі і для Вашої парафії. І найголовніше зараз — позиція Американської Церкви щодо війни в Україні. Ми знаємо, що голова РПЦ в Росії, по суті, благословив цю війну. А яка позиція Американської Православної Церкви?

О. М.С.: 24 лютого 2022 року наш митрополит Тихон відкрито звернувся до президента Путіна з проханням **негайно припинити бойові дії в Україні**, а потім написав листа до патріарха Кирила із закликом зробити все можливе, щоб припинити війну. Я повністю поділяю цю позицію нашого митрополита. З моєї точки зору, патріарх Кирило помилився. Як церковний лідер може підтримати війну? Це просто жахливо. Я взагалі цього не очікував.

При цьому, дійсно, багато хто в місті Квебек вважає, що наш храм належить російській православній церкві. Це помилкова думка. Це сталося через помилку в картах Google, яка вказувала на неправильну назву нашого храму, ніби російського. Тепер помилка виправлена, на Google maps наша церква називається Paroisse Orthodox de la Saint-Trinité de Québec.

Можливо також, що ця плутанина виникла через те, що літургія деякий час служиться в нашій парафії старослов'янською мовою (не російською, підкреслюю!)

В.: Отже, в Свято-Троїцькому храмі не завжди служили старослов'янською мовою?

О. М.С.: Не завжди. Тут потрібно трішки згадати історію нашої парафії.

Загалом, наша церква в місті Квебек була організована отцем Олегом Болдиревим в 50-х роках минулого століття. Постійного священика, який служив регулярно, тут не було, але до Квебеку час від часу приїжджали священики з Монреалю. Також були довгі перерви у служінні, літургії не було по декілька років, хоча, як організація, парафія продовжувала існувати.

Ієромонах Іриней, майбутній архієпископ, час від часу приїжджав до Квебеку, щоб служити в грецькій церкві. Він звернув увагу на те, що багато парафіян спілкуються між собою російською мовою. Люди потребували літургії, тому ходили до церкви, де служили грецькою мовою. Було вирішено, що Владика, крім грецької недільної Літургії, також буде служити в суботу на церковно-слов'янській.

Потім з Франції приїхав о. Нектарій, він був призначений священиком і служив тільки французькою мовою. Це логічно, тому що ми в Квебеці, і є лише одна офіційна мова — французька. Отець Нектарій вважав, що служити потрібно лише офіційною мовою провінції.

Водночас тут я був дияконом, приїжджаючи кожні вихідні з Монреалю. Владика Іриней вирішив, що я, як диякон, що знає церковнослов'янську, служитиму цією мовою, для слов'ян, тоді як священик читає основний текст французькою мовою.

Для проведення повноцінного богослужіння двома мовами необхідно було мати священика, який міг би говорити як французькою, так і слов'янською. Тому було вирішено запросити священика о. Андрія з України, з Харкова. Владика знав його давно, до того ж батьки о. Андрія живуть у Монреалі. Передбачалось, що він з часом освоїть французьку і буде служити в нашій церкві двома мовами.

Отець Андрій приїхав сюди з великою родиною і став служити, поступово вивчаючи французьку. Зрозуміло, нелегко було - адаптуватися до нової країни, вчити складну французьку мову і шукати роботу. Однак він також не затримався в Квебеці і переїхав в Сполучені Штати.

Тоді Владика висвятив мене на священика і відразу ж відправив мене до цієї парафії настоятелем. Це, звичайно, величезна відповідальність, і я намагаюся з Божою допомогою реалізувати її. У нас багато ініціативних людей в парафії, особливо в комітеті, але дуже

важливо, щоб була координація дій, і щоб нічого не робилось від імені нашої церкви без благословення священника. У нас невелика парафія, я намагаюся її трохи розвинути. Я хотів би, щоб кожен якимось брав участь у житті парафії.

В.: Чи змінилося життя парафії з лютого 24 року?

О. М.С.: Потрібно сказати, що **війна в Україні збрала всіх разом**. Багато жертвують - гроші, речі, і продукти харчування, і свій час - щоб допомогти українцям, які прибувають в Квебек. Ми створили спеціальний комітет допомоги, і в перші кілька днів зібрали стільки грошей, скільки ніколи не збирали на потреби храму. Наші парафіяни хочуть допомогти, важливо правильно організувати цю допомогу.

Оксана, наш керівник, і наші інші парафіяни, багато в цьому плані роблять. Вони витрачають свій особистий час і свої ресурси щоб прийняти, розселити нещасні українські сім'ї, змушені через російську агресію тікати зі своєї країни. У липні ми організували великий пікнік спеціально для українських сімей у Квебеці, і в цілому, ми намагаємося надати всіляку допомогу в адаптації.

Я дуже радий, що ми здатні підтримати тих, хто залишився без домівки, без роботи, втратив когось з близьких на війні; тих, хто був змушений покинути свої сім'ї. Це наш християнський обов'язок допомагати людям. Це важливо в будь-якій ситуації, і я хотів би, щоб цей ентузіазм тривав і після війни, тому що завжди є люди, які потребують допомоги.

В.: Можливо, зараз, коли до Квебеку приїжджають українці що тікають від війни, парафія розширюється, бо в нашому місті не так багато православних церков, де можна молитися, сповідатися і причаститися?

О. М.С.: На жаль, ні. Мені сказали, що до 2014 року в нашому храмі молилися всі, без відмінності національностей. Однак після анексії Криму, з початком війни на Донбасі, через те що наша церква помилково була пов'язана з РПЦ, багато українців перестали приходити до нашого храму. Це сумний факт, адже православному народу, через політику і через безглузде непорозуміння в картах Google, немає де молитися, немає місця, щоб отримати духовну підтримку, яка особливо потрібна в такі трагічні часи.

З перших днів війни, на кожній Літургії, ми молимося за закінчення війни і за захист нещасливого українського народу. Ми всі брати в Христі, і я був би радий, якби православні люди- українці, французи, серби, румуни, росіяни, кебекуа - для Христа не важливо, якої ми національності! – збирались би разом у нашому храмі і молилися разом, просили Господа якомога швидше припинити кровопролиття.

Я священник. Я говорю про віру. Про Бога, про душу, про спасіння, а не про політику. У справжніх християн є тільки одна політика — любов, а війна, будь-яка війна — це ненависть, виправдовуючий її не може назватись християнином. Війни і нещастя відбуваються постійно

по всьому світу. І завдання Церкви в таких ситуаціях – це перш за все підтримка людей духовно. Не коментувати політичні події, а допомагати людям впоратись з душевним болем, втратою, пережити трагедією, допомогти душі не згаснути, не втратити світло, не втратити зв'язок з Господом, бо тільки в Ньому - справжній затишок і джерело життя. Також важливо не втрачати зв'язок один з одним, адже ця війна зайшла в голови людей, які сваряться один з одним. У той час, коли ми повинні бути разом проти цієї війни, настає розбрат.

І коли починаються політичні дискусії, коли людина замість співчуття братові чи сестрі починає висловлювати політичну позицію, це не християнство.

В.: Можливо, православні віруючі з України ще недостатньо пристосувалися, і не встигли знайти церкву. Ці люди переживають трагедію, вони раптом, без підготовки, опинилися в абсолютно новому для себе просторі, де немає, в тому числі і звичної архітектури, немає «церкв маківок», дорогих серцю православної людини. Наша парафія знаходиться в підвалі католицького костелу, орендованого у католицького храму. Скажіть, о. Миколаю, чи буде Свято-Троїцька парафія коли-небудь мати не просто приміщення, а власну окрему церкву?

О. М.С.: Я хотів збудувати тут церкву. Це серйозне божевілля. Це був мій проект. Їздив до архітектурної контори в Архангельськ. Я ходив туди сам, ми розмовляли з архітектором, я бачив ліс, деревину, яка використовується при будівництві храмів, це особлива порода дерев, вона не росте в Канаді. Однак проект виявився занадто дорогим. У нас немає де взяти цей бюджет, хіба що побудувати його всім світом. Поки що ми не зібрали достатньо пожертвувань, це значна сума, але ми продовжуємо шукати можливості. У нас для цього є спеціальний фонд.

Нам потрібна своя церква. Католицькі церкви закриваються одна за одною, у них майже не залишилося пастви. Іноді вони не можуть платити за воду та електроенергію, технічне обслуговування, ремонт. Наша церква має не найкращі перспективи, якщо закриється католицький храм, де ми орендуємо приміщення. Я щиро вірю, що одного дня ми зберемо необхідну суму і побудуємо наш храм. Думаю, це дуже важливо і я намагаюся переконати особливо тих парафіян, які вважають нас «занадто маленькою парафією» щоб мати церкву. Але це не так. Навіть невелика пожертва в розмірі 10 доларів на місяць від кожного парафіянина повільно, але, безумовно, підводила б нас до цілі. Я сам кожного місяця багато жертвую на це.

В.: Отче Миколаю, як наша парафія представлена в інтернеті? Я маю на увазі, що всі зараз шукають інформацію через всесвітню павутину.

О. М.С.: У нашій парафії є волонтери, які допомагають мені керувати сайтом (<https://crost.ca/ru/>), також є група у Facebook [Православные Люди Города Кебека.](#)

Сайт має двомовні матеріали, але ми також хотіли б мати можливість розміщувати матеріали чотирма мовами - французькою, англійською, українською та російською. На сайті ми вітаємо парафіян зі святами, пояснюємо основи нашої православної віри. Крім того, я щодня публікую невелику записку про святого, день якого припадає на це число.

В.: Православна парафія в Квебеці живе за старим чи новим календарним стилем?

О. М.С.: Ми живемо в старому юліанському стилі. Щоб дізнатись яке сьогодні число за юліанським календарем, потрібно відняти 13 днів з дати в регулярному, григоріанському календарі. Якщо регулярний календар повідомляє нам, що сьогодні 30 червня, то за нашим церковним календарем це 17 червня. Це 13 днів між Різдом, яке святкується у Квебеку (25 грудня) та Різдом у Юліанському стилі, що 7 січня, тобто 25 грудня за старим стилем. Виходить, коли всі тут, в Канаді, святкують Різдо 25 грудня, у нас іде Різdv'яний піст, ми не можемо святкувати.

В.: Напевно, це досить складно для звичайних людей, враховуючи, що Квебек повністю живе за Григоріанським календарем, з яким ми явно не співпадаємо...

О. М.С.: Так, але ми бачимо приклади того, як перехід на григоріанський календар приводить до церковного розколу. Ми також могли б це зробити, у нас немає непереборних канонічних перешкод до цього. Однак ясно, що багатьом не сподобається. Руйнування цієї традиції було б болючим для нашої церкви, тому ми зберігаємо наш календар.

В.: Отче Миколо, а якщо говорити про кебекуа, які приходять до церкви, чи багато їх?

О. М.С.: Такі люди є. Час від часу я отримую дзвінки, або листи з проханням хрестити людей до Православ'я. У цьому випадку я їх, звичайно, уважно вислуховую і насамперед раджу почитати на нашому сайті про те, що таке православна віра, які наші основні цінності та які цілі кожного християнина. Це дуже важливо розуміти. І не менш важливо приходити до храму, регулярно брати участь у богослужінні. У США майбутня православна людина два роки чекає на Таїнство Хрещення, вона повинна показати, що її віра міцна і бажання звернутися до Православ'я серйозне. А якщо немає ніякої запопадливості, а лише абстрактне бажання – немає сенсу хреститися.

Розмовляла Віта Нестерова.

Переклад – Олена Грушецька